

DE IN- EN UITVOER VAN ZAAGHOUT EN GEZAAGD HOUT IN 1987

Een topjaar sinds 1980

In Bos en Hout Bericht nr. 3 van 1987 vroegen we ons af of er sprake was van een opleving in de houtbranche. Daarbij maanden we tot voorzichtigheid bij het trekken van conclusies op grond van de positieve ontwikkeling van de import- en exportcijfers over 1986. We schreven ook dat de cijfers over 1987 zouden laten zien of er inderdaad sprake is van een toenemende binnenlandse afzet van gezaagd hout.

Nu de cijfers over 1987 bekend zijn blijkt dat de netto invoer van niet-tropisch zaaghout verder is toegenomen (voornamelijk populieren en naaldhout). Ook de netto invoer van gezaagd en verder bewerkt hout (met name meranti en eiken) vertoonde in 1987 een stijging. Aangenomen dat de oogst van zaaghout in het Nederlandse bos circa 500.000 m³ bedraagt kan voorzichtig worden gesteld dat de Nederlandse zagerijen en de binnenlandse afzet van gezaagd hout zich in 1987 in positieve zin hebben ontwikkeld en dat de recessiejaren 1981-1983 definitief achter ons liggen.

Zaaghout uit het Nederlandse bos

Nederland is en blijft met haar bijna 15 miljoen inwoners een grote consument van hout in gezaagde vorm. Gemiddeld verbruikte de Nederlander de afgelopen jaren 200 m³ gezaagd hout per 1000 inwoners. Dat we daarmee nog zeker niet tot de grootste verbruikers per inwoner in de wereld behoren is al aan de orde geweest in vorige Bos en Hout Berichten (BHB 87/9, 88/2 en 88/4). In totaliteit werd in 1987 door Nederland circa 3,2 miljoen m³ gezaagd hout verbruikt. Daarvan was slechts circa 250.000 m³ afkomstig uit het Nederlandse bos. Als het aan de Nederlandse regering ligt zal dit de komende decennia aanzienlijk gaan toenemen. Althans zo vermeldt zij in het Meerjarenplan Bosbouw. Daarover in het kort het volgende.

a. Onze bossen, met name de naaldbossen, zijn gemiddeld te oud gezien de matige kwaliteit van onze bosgronden die oude gezonde opstanden maar zeer beperkt mogelijk maakt. Uit de 4e Bosstatistiek blijkt dat 45% van het areaal grove den, in Nederland met circa 100.000 ha de belangrijkste houtsoort, ouder tot veel ouder is dan 50 jaar. Dit percentage is te hoog. Wij hebben teveel oud bos. Dit betekent dat de komende jaren een aanzienlijke kap van zwaarder hout verwacht zou mogen worden.

Bij het loofhout liggen de zaken anders. Ons eikenbos is gemiddeld nog jong en wordt evenals bos van andere harde loofhoutsoorten met lange omlopen geteeld, van 120 tot over de 200 jaar. Gezien de lage gemiddelde leeftijd van de lange omlopen kan weinig over het Nederlandse aanbod van hard loofhout in de nabije toekomst worden gezegd. Het is overigens zeer de vraag of bos van deze boomsoorten anders dan in bepaalde gevallen met dergelijke lange omlopen kunnen worden geteeld gezien de te lage kwaliteit van de groeiplaatsen waarop veel van dat bos is aangelegd. Huidige vitaliteitsproblemen geven al enige aanwijzingen in die richting, maar dit terzijde.

Over het aanbod van populierehout is inmiddels veel meer bekend. Dit kan nog wel enige jaren op het huidige niveau of iets hoger gehandhaafd blijven. In de loop van de negentiger jaren zal de beschikbaarheid van deze soort echter gaan afnemen.

Samengevat kan worden geconcludeerd dat gegeven de huidige stand van zaken er tussen de jaren 1987 en 2000 circa 4000 ha per jaar verjongd en daarmee dus ook gekapt zou moeten worden. Op dit moment bedraagt die verjongingsvlakte echter nog geen 2000 ha per jaar. Er ligt dus een aanzienlijke verhoging van het zaaghoutaanbod in het verschiet.

b. Gedetailleerde gegevens over houtvoorraden en bijgroei, verdeeld naar houtsoort, ontbreken helaas nog. Op grond van de 4e Bosstatistiek hadden vorig jaar de daarop betrekking hebbende gegevens al gepubliceerd moeten zijn, maar dit is helaas vertraagd. Dit maakt een kwantitatieve schatting van het potentiële aanbod en daarmee van de haalbaarheid van de in het MJB genoemde producties op dit moment nog onmogelijk. Het is dan ook te hopen dat de problemen rond de 4e Bosstatistiek weldra tot het verleden zullen behoren.

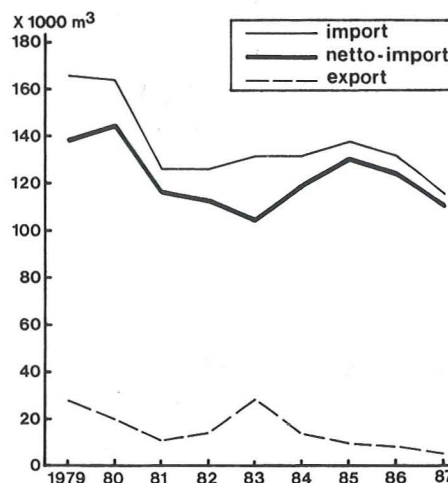

Fig. 1. Invoer en uitvoer van Nederland Tropisch loof-, zaag- en fineerhout

c. Ook al zal het potentiële aanbod van zaaghout in de nabije toekomst naar alle waarschijnlijkheid gaan stijgen dan nog is het de vraag of de beseigenaren daadwerkelijk tot kap zullen overgaan. Naast redelijke houtprijzen moeten zij ook de zekerheid hebben dat er voldoende financiële middelen in de subsidieregelingen aanwezig zijn om de herbebossingskosten mee te dekken. Uit de reacties op de landbouwbegroting over 1988 is wel duidelijk gebleken dat de daarin uitgetrokken gelden verre van toereikend zijn om de herbebossing op de in het MJB genoemde schaal te kunnen financieren.

B O S E N H O U T B E R I C H T E N

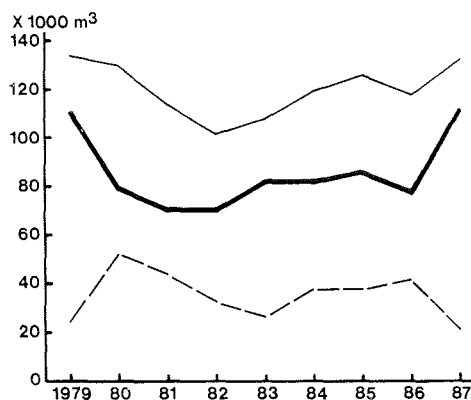

Fig. 2. Invoer en uitvoer van Nederland Niet-tropisch loof-, zaag- en fineerhout

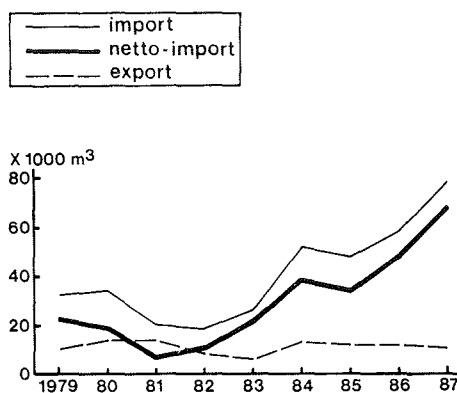

Fig. 3. Invoer en uitvoer van Nederland Naald-, zaag- en fineerhout

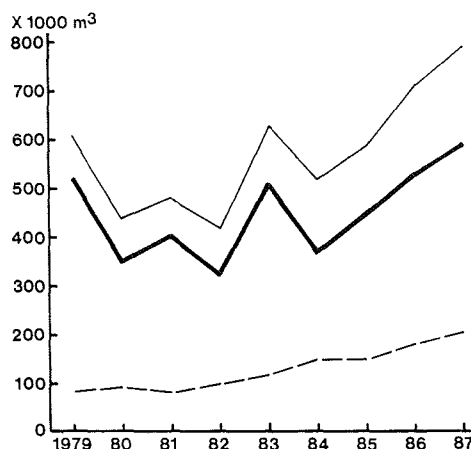

Fig. 4. Invoer en uitvoer van Nederland Gezaagd tropisch loofhout

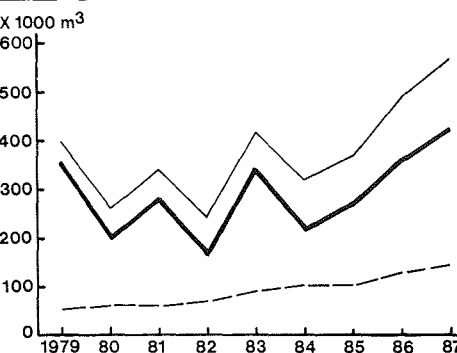

Fig. 5. Invoer en uitvoer van Nederland Gezaagd meranti

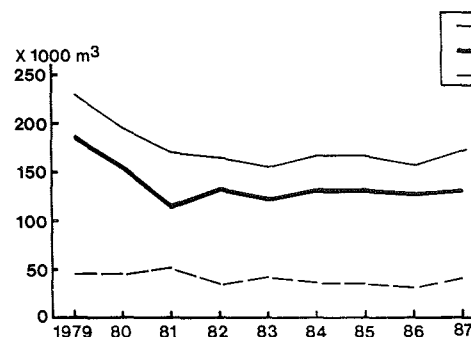

Fig. 6. Invoer en uitvoer van Nederland Gezaagd niet-tropisch loofhout

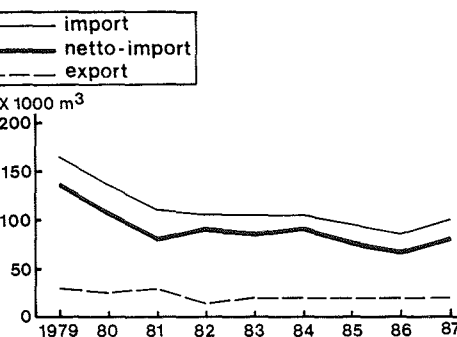

Fig. 7. Invoer en uitvoer van Nederland Gezaagd eiken

d. Als de beseigenaar wil kappen moeten er in Nederland voldoende afzetmogelijkheden zijn. Deze mogelijkheden worden niet alleen bepaald door de kwaliteiten van het hout maar ook mede door de aanwezigheid van verwerkingscapaciteit. In dit opzicht is in de laatste jaren gelukkig sprake van een aantal uitbreidingen en vernieuwingen. Terwijl de papierindustrie op grote schaal in nieuwe productiecapaciteit heeft geïnvesteerd, hebben de zagerijen ook niet stil gezeten. Nieuwe en uiterst moderne zaaglijnen zijn geïnstalleerd, waarmee tevens de zaagcapaciteit ook is toegenomen. Het lijkt er dus op dat de zagerijen na een moeilijke periode weer toekomst zien en te verwachten is dat zij in de komende jaren meer hout zullen gaan verzagen. Of dit uit het Nederlandse bos afkomstig zal zijn is afhankelijk van kwaliteit, prijs en omvang van het aanbod.

Of de regering haar doel, een grotere dekking van onze houtbehoefte uit eigen bos, bereikt hangt dus, zoals hiervoor is aangegeven, van verscheidene factoren af. Tot die tijd zal Nederland voor wat het gezaagd hout betreft, voornamelijk aangewezen blijven op het buitenland. Die afhankelijkheid van het buitenland is zelfs in 1987 nog verder toegenomen zoals blijkt uit de jongste invoergegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

De invoer van zaaghout en gezaagd hout

1. Zaaghout

Nederland moet nog steeds bijna 330.000 m³ aan zaaghout, dus rondhout importeren om haar zaagindustrie te voeden (zie tabel 1). Deze hoeveelheid is, na de inzinking in 1981, gestaag aan het toenemen. Ook de netto-invoer blijft sinds 1980 verder stijgen, in 1987 ten opzichte van 1986 met 17%. Dit duidt er mede op

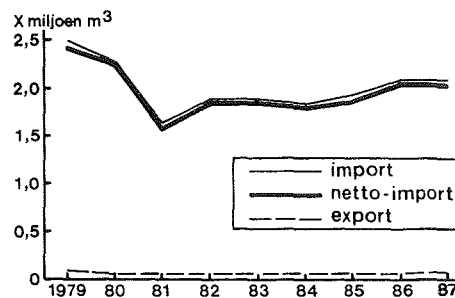

Fig. 8. Invoer en uitvoer van Nederland Gezaagd naaldhout

B O S E N H O U T B E R I C H T E N

dat de zaagcapaciteit in Nederland weer toeneemt. Wel zijn er verschuivingen in de samenstelling van het importpakket van zaaghout waar te nemen. Bestond dat in 1980 nog uit 50% tropisch loofhout, 34% niet-tropisch loofhout en 10% naaldhout, in 1987 is die verhouding aanzienlijk veranderd en bedroeg de samenstelling respectievelijk 35%, 40% en 25%. Minder tropisch loofhout en meer ander loofhout en naaldhout dus.

Tropisch loofhout

vanaf 1980 is de invoer van tropische zaag- en fineerstammen, uitgezonderd azobé, geleidelijk gedaald (tabel 1 en figuur 1). Deze dalingen deden zich met name voor bij de soorten okoumé, sipo, meranti en iroko. Azobé herstelde zich na de scherpe daling in 1981 weer, maar is in 1987 ook teruggevallen. Het lijkt er dus op dat het herstel van de azobémarkt tot staan is gebracht. Berichten uit de markt duiden zelfs op een verslechtering van deze markt als gevolg van het teruglopen van waterbouwkundige werken, budgetbeperkingen van de overheid, vervanging van azobé door bangkirai, verduurzaamd naaldhout en andere materialen.

Niet-tropisch loofhout

Tegenover de verdergaande daling bij het tropisch loofhout staat een stijging van zowel de invoer als de netto-invoer van niet-tropisch loof-zaaghout (figuur 2). Deze stijgingen zijn echter uitsluitend het gevolg van een sterke toename van de invoer van populierehout. De toenemende belangstelling voor dit hout, die wij in een onderzoek naar het verbruik van deze houtsoort over 1986 constateerden (Bos

en Hout Bericht 1987, nr. 10), lijkt zich dus ook in 1987 te hebben voortgezet. Ten opzichte van 1986 nam de invoer in 1987 met maar liefst eenderde toe tot 80.000 m³. De overige houtsoorten waren voornamelijk beuken en eiken met een invoer van ieder ruim 21.000 m³. Terwijl de invoer van eikezaaghout sinds 1980 een vrij stabiele tot licht stijgende ontwikkeling te zien heeft gegeven, behalve in 1987 toen de invoer met enkele duizenden m³ terugliep, laat het beuken een zeer scherpe daling zien. In deze periode werd de invoer van deze houtsoort meer dan gehalveerd tot circa 12.000 m³ in 1987.

Naaldhout

Hetgeen hiervoor is gezegd over het populierehout geldt ook voor een belangrijk gedeelte eveneens voor het naaldhout (figuur 3). Ook daarom heeft de stijging van de invoer van zaaghout zich verder voortgezet. Vooral het vuren en in mindere mate ook het grenen uit België worden door Nederlandse bedrijven in toenemende mate verzaagd. De kwaliteit, zoals rechtheid, lengte, etc., en natuurlijk de prijs spelen hierbij een belangrijke rol.

2. Gezaagd hout

Hoewel we het vorig jaar konden constateren dat er in 1986 een opmerkelijk herstel in de netto-invoer van het gezaagd hout in 1986 was opgetreden bleven er rond de cijfers nog enige vraagtekens bestaan. Was de binnenlandse vraag toegenomen of was de stijging toe te schrijven aan een verhoogde voorraadovorming? De handelscijfers over

1987 laten zien dat in ieder geval het binnenlandse verbruik moet zijn gestegen. Binnenkort hopen we daarover meer zekerheid te kunnen geven als de gegevens over de houtstromen van meranti, vuren en merbau over 1987 bekend zullen zijn. In kwantitatieve zin heeft de handel na 1986 opnieuw een goed jaar achter de rug en is het weer terecht gekomen op het niveau van 1980. Het lijkt er dus op dat de slechte jaren 1981 en 1982 definitief achter ons liggen. Wel heeft er in die jaren een belangrijke verschuiving plaatsgevonden. Bij een vrijwel constante netto-invoer van het niet-tropisch loofhout is de netto-invoer van tropisch loofhout, met name meranti, sterk gestegen en is de netto-invoer van het naaldhout evenredig gedaald. In 1987 was het netto-invoerpakket van het gezaagd hout als volgt samengesteld: Naaldhout 74%, tropisch loofhout 21% en niet-tropisch loofhout 5%.

Tropisch loofhout

Opnieuw kunnen we constateren dat in 1987 zowel de invoer als de netto-invoer tot absolute recordhoogten zijn gestegen (figuur 4). In 1986 werd al een record bereikt, in 1987 werd daar nog een schepje bovenop gedaan. Deze stijging is uitsluitend toe te schrijven aan één houtsoort: Meranti (figuur 5). De overige houtsoorten bleven over de jaren vrij constant. Niet alleen in eigen land heeft meranti goed gescoord, ook de export is verder gestegen, hoewel daaraan ook in 1987 andere soorten hebben bijgedragen. Aangezien ruim 70% van het tropisch loofhout uit meranti bestaat moet hier wel een kanttekening worden geplaatst. Het

Tabel 1. Nederland: Import, export en netto-import van zaag-/fineerhout, gezaagd hout en verder bewerkt hout ($\times 1000 \text{ m}^3$)
i = import, e = export, ni = netto-import

	1980			1981			1982			1983			1984			1985			1986			1987		
	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni
Zaag- fineerhout:																								
— tropisch loofhout	164	21	143	126	10	116	125	13	112	132	29	104	132	14	118	139	9	129	132	8	125	115	5	110
— waarvan azobé	89	?	?	50	?	?	62	1	61	74	20	55	70	4	66	81	3	79	80	1	80	72	1	71
— niet tropisch loofhout	130	52	79	114	44	70	103	33	70	108	26	82	120	38	82	125	39	86	119	41	77	132	21	111
— naaldhout	33	15	19	20	14	6	19	9	10	26	5	21	53	14	39	47	12	35	58	11	47	79	10	69
Gezaagd hout:																								
— tropisch loofhout	436	88	348	480	85	395	422	101	321	630	120	510	522	147	375	594	148	446	707	178	529	788	201	587
— waarvan meranti	263	?	?	337	?	?	244	70	174	422	85	337	318	103	215	372	103	269	492	134	358	565	147	418
— niet-tropisch loofhout	196	44	152	168	52	116	164	34	130	156	38	118	167	36	131	163	33	130	157	31	126	169	39	130
— waarvan eik	134	27	107	111	29	81	107	17	90	104	20	84	107	19	88	96	20	76	86	19	67	100	21	79
— naaldhout	2330	58	2272	1641	69	1572	1883	55	1828	1904	62	1842	1862	60	1801	1929	68	1861	2119	68	2051	2099	88	2011
Geschaafd, geploegd hout, met sponningen e.d.																								
— loofhout	14	2	12	11	3	8	11	6	5	4	9	—4	4	9	—4	4	10	—6	6	12	—6	7	14	—7
— naaldhout	115	14	101	76	17	59	96	21	74	114	15	98	109	18	91	106	22	83	118	25	93	127	27	100

N.B. Cijfers afgerond na berekening in kubieke meters

zou wellicht, gezien deze eenzijdige samenstelling, aan te bevelen zijn in de toekomst ook eens uit te zien naar andere tropische soorten. Risico's nemen immers toe naarmate men meer afhankelijk wordt van één houtsoort. Dan kunnen ontbos-singsproblemen, boycotmaatregelen, handelsbelemmeringen maar ook beschikbaarheidsproblemen grote gevolgen hebben voor de Nederlandse invoer en ons gebruik van tropisch loof-hout. Vast staat wel dat 1987 in kwantita-tief opzicht voor de Nederlandse tropi-sche hardhouthandel een succesvol jaar is geweest.

Niet-tropisch loofhout

De invoer en netto-invoer van niet-tropisch loofhout vertoont na de daling in 1981 een stabiele lijn (figuur 6). Eiken en beuken, die samen ruim 90% van de netto-invoer uitmaken, lijken tegenge-stelde ontwikkelingen door te maken. Was het tot en met 1986 zo dat de invoer en de netto-invoer van eiken daalden en beuken bijna evenredig toenamen, in 1987 daalden zowel de invoer als de netto-invoer van beuken en stegen ze bij het eiken evenredig. Het lijkt er op of deze beide soorten elkaars antonisten zijn. Zo onlogisch is dat niet als wordt bedacht dat beide soorten in belangrijke mate door de meubelindustrie worden gebruikt en er voor de meubelindustrie buiten deze twee soorten niet erg veel alternatieven zijn. Als gevolg van de lage dollarkoers is de invoer van eiken uit de USA in 1987 licht toegenomen.

Naaldhout

De invoer van gezaagd naaldhout vertoonde in 1987 een lichte afname na de niet geringe stijging in 1986. Ook het netto-invoercijfer over 1987 lag iets lager dan in 1986 maar het verschil bedraagt minder dan 2% (figuur 8). Opvallender zijn de verschillen in de herkomst van het hout. Zweden heeft in

1987 ten opzichte van 1986 haar markt-aandeel in het gezaagd naaldhout met 2,5% zien teruglopen. De Portugezen verloren, zij het in geringere mate, eveneens terrein. Dit verlies is ten goede gekomen aan met name Finland (+ 1,5%) en de Oostbloklanden (+ 0,6%). Ook de invoer uit Oostenrijk en, zeer opvallend, uit Chili zijn verder toegenomen. Ondanks de waardevermindering van de dollar is de invoer uit de USA en Canada nauwe-liks toegenomen.

Ook bij het gezaagd naaldhout geldt dat de branche in 1987 de goede resul-taten van 1986 in kwantitatieve zin in 1987 heeft kunnen continuëren. Interes-sant hierbij is de vraag in hoeverre de lichte terugval van de invoer van gezaagd naaldhout het gevolg is van een substi-tutie van dit hout door inlands naaldhout en populierehout. Beide laatste soorten hebben de afgelopen jaren een sterke produktiestijging te zien gegeven. Daarbij is vooral de emballage-industrie als afzet-gebied van dit hout van belang. Hier wint het inlands hout terrein terwijl ook in het maatwerk zoals bijvoorbeeld bij water-werken en loodsverbouw het inlands hout een geduchte concurrent aan het worden is.

3. Verder bewerkt gezaagd hout

Uit de CBS-cijfers van de buitenlandse handel blijkt dat zowel de invoer als de uitvoer van het hout dat wordt geschaafd, geploegd of verder wordt bewerkt in 1987 verder zijn toegenomen. Hierbij spelen vooral plinten, schroten, geprofi-leerde lijsten en dergelijke een belang-rijke rol. Kwantitatief is het naaldhout veel belangrijker dan het loofhout.

Loofhout

De exportstijging die zich in de tachtiger jaren heeft voorgedaan heeft zich in 1987 verder voortgezet. De netto-export nam eveneens toe. Duidelijk is dat de Neder-

landse schavers met succes de export-markt hebben aangeboord en in 1987 verder hebben weten uit te bouwen.

Naaldhout

In tegenstelling tot het gezaagd naald-hout is de invoer en de netto-invoer van het verder bewerkte gezaagd naaldhout ook in 1987 verder gestegen.

Samenvatting

Wordt de voorraadvooring buiten beschouwing gelaten en wordt daarmee het verbruik gelijkgesteld aan de binnen-landse produktie plus invoer minus uitvoer, dan is 1987 in kwantitatief opzicht een succesvol jaar geweest. De stijgende tendens van de afgelopen jaren heeft zich, ook al zijn er verschillen tussen de verschillende houtcategorieën en hout-soorten, het afgelopen jaar voortgezet. Bij het gezaagd hout was opmerkelijk dat de invoer van meranti verder is gestegen. Tevens is het marktaandeel van deze houtsoort in het gezaagde tropische hout toegenomen, een ontwikkeling met risico's. De invoer van het niet-tropische gezaagde loofhout steeg licht hetgeen vooral veroorzaakt werd door een toege-nomen invoer van eiken.

De invoer van gezaagd naaldhout tenslotte handhaafde zich vrijwel op het niveau van 1986.

Er werden minder tropisch loofhout-stammen maar meer niet-tropisch loof-houtstammen, met name populieren, en naaldhoutstammen geïmporteerd. Ondanks een aantal ongunstige factoren, waaronder bezuinigingen, heeft de invoer zich kwantitatief voor de importeurs en houthandel in gunstige zin ontwikkeld. Of deze positieve ontwikkeling ook in 1988 kan worden gecontinueerd moet uiteraard nog blijken, maar de marktindicatoren stemmen tot enig optimisme.

Ir. L. J. M. Dielen